

TRADICIÓ I MODERNITAT EN L'ESTABLIMENT DEL LLENGUATGE ADMINISTRATIU *

per Marta XIRINACHS

Col·laboradora tècnica de la Direcció General de Política Lingüística
de la Generalitat de Catalunya

Els passats dies 26 i 27 de març, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya va organitzar un cicle de conferències sobre el llenguatge administratiu. Al llarg dels diversos estudis concrets que s'hi van exposar, es féu una reflexió sobre el que és pròpiament el llenguatge administratiu —entès com a llenguatge d'especialitat— i sobre l'estat en què es troba actualment el llenguatge administratiu català, tot fent referència als estudis més importants que tracten aquest tema. També s'intentaren establir uns criteris generals, que caldria posar en pràctica per tal que el llenguatge administratiu català sigui modern, eficaç i no depengui en les seves solucions lingüístiques del model castellà, atès que en la nostra llengua existeix una llarga tradició en aquest tipus de llenguatge.

L'assistència era oberta a tots els especialistes i a totes les persones interessades en aquesta matèria. A part dels assistents del Principat, hi van acudir persones del País Valencià, les Illes, Galícia i Madrid; en total, uns 80 participants, que en general van demostrar un interès constant per tots els temes que s'hi van tractar.

El cicle va començar amb unes paraules d'introducció a càrrec del Director de l'Escola d'Administració Pública, senyor Josep-Enric Rebés. Un cop inaugurat el cicle, Carles Duarte, Cap de la Secció d'estudis de llengua catalana i llenguatge administratiu de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, va passar a exposar la seva conferència sobre *L'aprofitament de la documentació històrica en l'establiment d'un llenguatge administratiu català modern*. Davant la necessitat d'establir i fixar el llenguatge administratiu català a par-

* Aquest article reproduceix, amb alguna petita ampliació, el que va aparèixer al butlletí número 17 de «Llengua i Administració», publicació de la Direcció General de Política Lingüística en col·laboració amb l'Escola d'Administració Pública.

tir d'uns criteris científics, va dir que també cal comptar amb l'estudi i la investigació dels textos administratius històrics. A tall d'introducció, va descriure els diferents períodes de la llengua catalana i, concretament, del llenguatge administratiu des del segle XIII fins a l'època de la Mancomunitat. De la documentació històrica va destacar el fet que constitueix una font per a la terminologia. Cal, però —segons digué—, seleccionar els mots necessaris i estudiar-ne les possibilitats o els camins de reinserció.

Entre altres aspectes tractats, va parlar de la necessitat d'adequar i vincular la llengua a les noves tècniques i a les normes internacionals, és a dir, a les noves tendències sense oblidar que aquesta adequació s'ha de dur a terme conjugant la identitat de la llengua amb la modernitat.

La segona conferència va anar a càrrec de Xavier Lamuela, professor de lingüística romànica de la Universitat Autònoma de Barcelona, que va tractar *L'enquadrament sociolingüístic del llenguatge jurídico-administratiu*. El principi de l'exposició es va centrar en una visió sociolingüística del que és una llengua, en les varietats lingüístiques en funció del parlant (dialectals o geogràfiques, històriques i socials) i en les varietats en funció de l'ús. També parlà de la varietat dialectal comuna o llengua estàndard, què, com va dir, es caracteritza pel seu grau d'intel·ligibilitat compartit per tots els parlants d'una mateixa llengua.

La segona part es va centrar en el llenguatge jurídico-administratiu com a llengua d'especialitat i en la seva funció dins la societat. Entre altres coses, Lamuela digué que a la societat hi ha uns mecanismes que garanteixen la seva activitat. D'una banda hi ha un cos de lleis que estableix el comportament social (activitat jurídica) i de l'altra, una organització que controla i gestiona que la societat es comporti d'una manera determinada (activitat administrativa). Els mecanismes de poder d'un estat tradicional es preocupen més del control que no pas de la comunicació i en una societat moderna, el control s'estableix a partir del control de la màxima eficàcia. Així, doncs, cal modernitzar i adequar la llengua per aconseguir la màxima eficàcia en el funcionament de la societat, és a dir, cal que la llengua tingui el màxim poder comunicatiu, pressupòsit que és a la base de la formació de qualsevol llengua estàndard.

El tercer conferenciant, Emili Casanova, professor d'història de la llengua de la Universitat de València, va tractar el tema següent: *Els estudis lingüístics sobre documentació administrativa d'èpoques diverses en el País Valencià*. A la introducció constata que s'havien fet pocs estudis en aquest camp i després, esmentà els diferents treballs que s'han elaborat fins ara, a la vegada que en detallava la qualitat científica. Per acabar va proposar una metodologia d'estudi o, més ben dit, uns punts que cal tenir en compte en el moment d'elaborar un treball i recordà la gran utilitat d'aquests estudis per conèixer bé les variants dialectals, estudiar el procés de castellanització, etc.

La conferència següent tingué com a tema *Normes internacionals i metodologia de recerca en la moderna terminologia* i va anar a càrrec de M. Teresa Cabré, professora de lexicologia de la Universitat de Barcelona. L'exposició es va desenvolupar d'una manera sistemàtica, clara i ordenada. El primer punt que va tractar va ser la necessitat de l'activitat terminològica i va enumerar les causes d'aquesta demanda: avenços científics, noves tècniques, desentrotllament dels mitjans de comunicació, dels organismes i del comerç internacionals, etc. També remarcà que hi ha hagut un canvi, ja que els Estats han intervingut en matèria de llengua i s'han interessat per la política lingüística. D'aquest fet són resultat les institucions nacionals i internacionals dedicades a la terminologia i a la normalització i estandardització de les llengües. La conferència va continuar amb l'objecte de l'estudi terminològic, amb la descripció del que significa fer terminologia i de les unitats amb què treballa i va prosseguir amb els diferents sistemes d'inventariar la terminologia, entre ells la informàtica, i els diversos tipus de documentació que hi ha: d'abast internacional (normes ISO), d'abast nacional (normes UNE, DIN...), publicacions, manuals, vocabularis... Tot seguit, va passar a l'apartat de l'emmagatzematge a través de fitxes ben dissenyades i sistematitzades, que recullin tota la informació necessària sobre el mot o sintagma en qüestió i, si és possible, que estiguin codificades de manera que els diferents bancs de dades que estiguin coordinats es puguin intercanviar la informació. Després explicà que cal seguir una metodologia pel que fa a la recollida, el tractament, l'organització i la difusió de les dades terminològiques a través de bancs de dades. Per acabar féu un petit esquema dels coneixements que ha de tenir un terminòleg (semàntica i lexicologia, nocions d'ontologia, informàtica, teoria de la comunicació, diacronia i de llengües romàniques i germàniques...) i afegí que els terminòlegs en col·laboració amb els tècnics i els científics són qui han de fer terminologia.

La cinquena conferència, *La modernització dels llenguatges administratius europeus*, va anar a càrrec de Robert Comet, funcionari internacional a Suïssa, que la va dividir en dos blocs: els països de parla anglesa i els de parla francesa.

Pel que fa al primer bloc, a part de la interessant bibliografia que va donar i dels organismes encarregats a cada país de la fixació i modernització del llenguatge administratiu que va esmentar, va destacar la campanya a favor del *Plain English*, la qual va començar als EUA i també ha estat recollida pels britànics. Aquesta campanya, promoguda per un grup de defensa del consumidor, demana i proposa que les normes i tota la documentació administrativa i jurídica estiguin redactades de manera comprensible per als qui les han de complir i se n'han de servir.

Pel que fa al francès, també va citar bibliografia i els organismes estatals de França i Quebec encarregats de fixar, revisar i simplificar el llenguatge jurídic i administratiu, llenguatge que, ara per ara, no té gaire bona premsa a França. A Quebec, concretament, el Govern compta amb uns organismes en-

carregats de l'elaboració d'un nou model de llenguatge administratiu i jurídic francès, que simplifiqui i modernitzi aquest tipus de llenguatge i eviti manlleus innecessaris de l'anglès, afavorint d'aquesta manera el neologisme com a recurs més positiu per a l'establiment d'una terminologia pròpia.

La darrera de les conferències, *La documentación dialectal en el establecimiento de los lenguajes técnicos y científicos: el lenguaje jurídico y administrativo*, a cura d'Antón Santamarina, catedràtic de filologia romànica de la Universitat de Santiago de Compostela, es va centrar principalment en el procés i en les fonts de normalització d'una llengua: neologismes, manlleus lingüístics externs i interns, recuperació d'arcaïsmes, dialectalismes, mots de formació autòctona i fictícia. En resum, va exposar detalladament alguns sistemes de creació lexical amb què compten les llengües.

Al final de cada conferència va seguir un col·loqui sobre el tema tractat, durant el qual les intervencions dels participants van servir per completar diversos aspectes de la matèria, per aclarir alguns punts concrets o per exposar les seves opinions que podien coincidir o no amb les del conferenciant. En aquest sentit, els diversos debats van ser útils per acabar d'arrodonir els temes.

Finalment, voldria dir que és gairebé segur que no he fet justícia als conferencians, perquè només he explicat de manera molt resumida el contingut de les seves exposicions. Esperem que l'Escola d'Administració Pública publiqui aviat les actes d'aquest cicle, perquè el lector interessat pugui tenir tot el material exposat al seu abast.